

کتابخانه شهر ما

یک کتابخانه شهر دارای چه امکاناتی است و عرضه کننده کدام محصولات فرهنگی است؟

معمولاً به تناسب امکاناتی که یک محله از یک شهر داراست، وسعت "کتابخانه شهر" فرق می‌کند. از حجم و فضای آن که بگذاریم، محصولات فرهنگی یک "کتابخانه شهر" عمدتاً به شرح زیرند:

۱- کتاب: شامل کتابهای مصور "کومیک" (خنده‌دار) برای کودکان سنین مختلف^۲ و کتابهای داستان.

۲- "نوار ویدئو": این نوع نوارها شامل دو قسم‌اند. قسم اول خاص کودکان و نوجوانان است و یا در قالب "کارتون" و یا در شکل "فیلم‌های داستانی" ارائه می‌گردد.

قسم ثانی مربوط به بزرگسالان می‌شود که در ازای استقراض یا عاریه باید بهائی معادل "یک مارک" برای آن پرداخت.

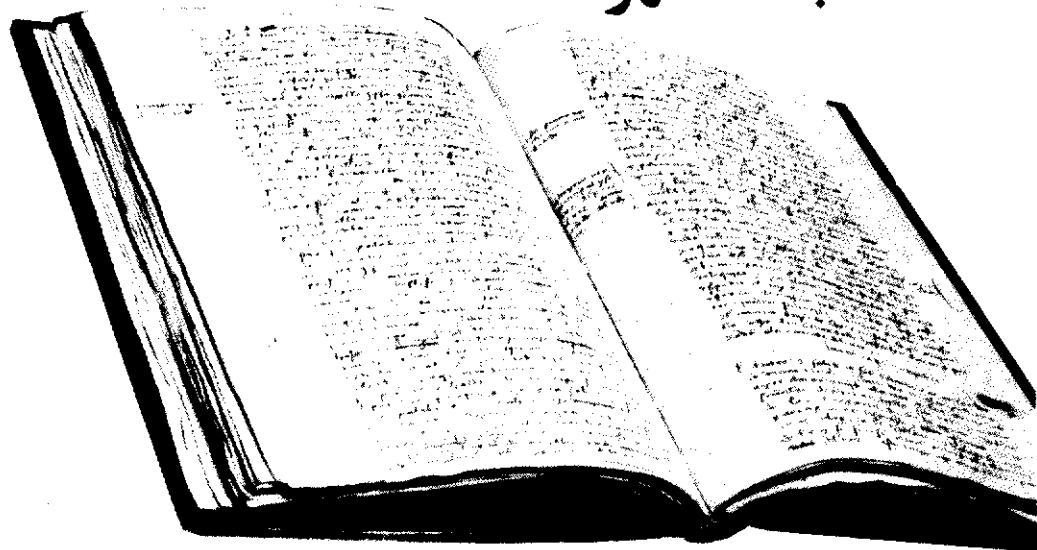
۳- نوار "س.د." (CD): نوار "س.د." که همان شکل تکامل‌یافته و کوچک شده، "نوار گرامافون" قدیمی است، قدرت حفظ "صداها" را دارد که به مراتب در مقایسه با شکل قدیمی خود سهل الوصول‌تر است.

۴- نوارکاست: برای آن دسته از کسانی که مایل به شنیدن "موسیقی" مورد دلخواه خود هستند اما توانائی خرید دستگاه "س.د." را ندارند، نوارکاست در "کتابخانه شهر" برای سنین مختلف مهیاست.

عضویت

عضویت در "کتابخانه شهر" بسیار ساده است. با مدرکی که نشانگر هویت فرد و نشانی او باشد، می‌توان "مجاناً" عضو "کتابخانه شهر" شد. حداقل شرط سنی "هشت" سال به بالا است.

در فرمی که از سوی متقاضی و والدین او پر

"کتابخانه شهر" از دو قسم تشکیل می‌شود:

۱- "کتابخانه سیار": این نوع کتابخانه‌ها در داخل "اتوبوسها"ی بزرگی تعبیه شده‌اند که به جهت نداشتن بودجه، "مدیریت شهر" به حداقلی از این "واحد" در قالب مزبور رضایت می‌دهد.

در مرحله‌هایی که فاقد "کتابخانه دائمی" است، این نوع کتابخانه‌های سیار در ساعات و روزهای معین هفته مستقر می‌شوند، از افراد ثبت‌نام می‌نمایند، کارت شناسائی صادر کرده، کتاب و مواد فرهنگی تحویل می‌دهند یا کتابها و مواد فرهنگی استقراضی را بازپس می‌گیرند.

۲- "کتابخانه دائمی": در صورتی که امکانات یک محله اجازه دهد، یعنی از یکسو "مکان مناسب" برای "احداث" فراهم باشد و از سوی دیگر "بودجه کافی" در اختیار، در آن صورت، اقدام به "ساخت" و تأسیس "کتابخانه دائمی" شهر می‌شود. این نوع کتابخانه‌ها به نسبت "کتابخانه‌های سیار" از "تجهیزات" بیشتری برخوردارند و بهمان نسبت "خدمات زیادتری" ارائه می‌دهند.

واحدی از واحدهای فرهنگی - اجتماعی آلمان، "کتابخانه شهر" (Stadt bucherei) است که با تصور ما از "کتابخانه عمومی شهر" قدری متفاوت است. مقوله "کتابخانه" (Biblirtheke)، مقوله دیگریست که سخن گفتن درباره آن خود نیازمند بحث جداگانه‌ای است.

"کتابخانه شهر"، مکانی است "عمومی"، اما نه به معنای عام کلمه. عبارت دیگر در "کتابخانه شهر" به آن شکل مکانی جهت "مطالعه عامه" و "حضور مردم" بویژه بزرگسالان جهت گذراندن اوقات فراغت یا تحقیق وجود ندارد. و اما از سوئی دیگر "کتابخانه شهر" جزء آن دسته از اماکن عمومی فرهنگی - اجتماعی بشمار می‌آید که در پی تحقق دو هدف است:

۱- آشنا نمودن افراد بویژه کودکان هشت سال به بالا با کتاب و وسائل سمعی و بصری
۲- رفع عطش طبقات متوسط جامعه در قبال "مواد خواندنی و دیدنی" گران قیمت که هر خانواده‌ای قادر به "تأمین مالی" آن نیست.

پیش از آنکه به تشریح و تحلیل این نوع کتابخانه بپردازیم، ذکر این نکته ضروری است که

می‌شود، تعهد می‌گردد، در صورت وارد کردن خسارت به محصول فرهنگی، اعم از کپی کردن "نوارها" یا "پاره کردن کتابها"، مطابق با خسارت وارد شده، جبران خسارت معمول شود.

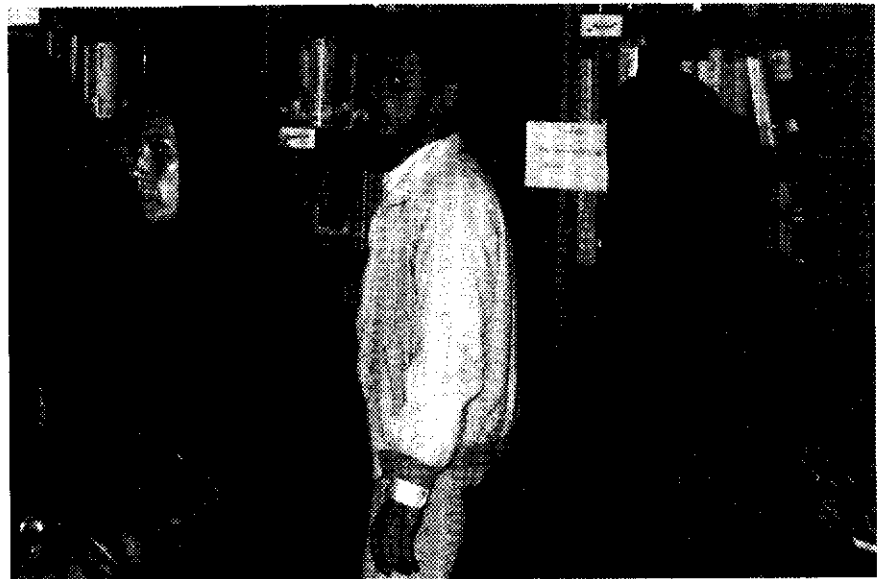
تفاوت "کتابخانه شهر" با مثال "کتابخانه عمومی"

اگر بخواهیم "کتابخانه شهر" را با "کتابخانه عمومی" فی‌الجمله مورد مقایسه قرار دهیم، می‌توانیم تفاوت‌های ذیل را در آنها مشاهده کنیم:

۱- کتابخانه شهر "فاقد" قید "کتابخانه‌های عمومی در" عاریه دادن" برخی کتابهای "مرجع و منبع" هستند.

می‌کند. در پایان این نوشتار لازم است متذکر شویم که تعداد مراجعه‌کنندگان یک محله به یک "دوکارمند" دائمی برای راه‌اندازی و فعالیت آن کفایت می‌کند. چراکه با سیستم کامپیوتری شدن کتابخانه شهر، کارمندان از "نوشتن اسامی عاریه گیرنده و نام" محصولات فرهنگی و سایر مشخصات معافاند.

کامپیوتر می‌تواند کارت هر فرد را بخواند و با خواندن علائم حک‌شده بر روی "محصولات فرهنگی" مشخصات آنها را ثبت و ضبط کرده، رسیدی برای "دریافت‌کننده" صادر نماید. این "رسید" تا زمانی که عاریه‌گیرنده محصول

فرهنگی، اراده کند نزد او خواهد ماند تا اگر چنانچه بهنگام "تسویه حساب" معنوم شود، عضو کتابخانه از "بازپس دادن" برخی از آنها خودداری کرده، مسئولیت جبران آن بعهدۀ او باشد.

هر یک از محصولات فرهنگی برای مدت معینی از یک‌هفته تا یک‌ماه، عاریه داده می‌شوند. پس از حداکثر اتمام این مدت، "عضو" باید آنها را بازگردانده باشد. در غیر این‌صورت برخی

۲- "کتابخانه شهر" بیشتر جنبه "تفریح و سرگرمی" محصولات فرهنگی را مد نظر قرار می‌دهد تا "تحقیقاتی" و "علمی".

۳- در "کتابخانه شهر" همه اعضای خانواده جداگانه عضو می‌شوند (شرط سنی)، کارت دریافت می‌کنند و جزء تمرینات کتابخوانی و نزدیکی با محصولات فرهنگی آنها در طی روز بشمار می‌آید. از سر اجبار یا تحقیق یا حتی تفنن نیست که عضو "کتابخانه شهر" به آنجا مراجعه

"جریمه‌ها" معمول می‌گردد.

در قرض دادن کتاب تقریباً می‌توان گفت "محدودیت" وجود ندارد. ولی برای برخی دیگر از محصولات فرهنگی نظیر "نوار ویدئو" بیش از چهار فقره عاریه داده نمی‌شود.

یادداشتها

۱- حجم و فضای "کتابخانه‌های مورد بازدید قرارگرفته شهر" معمولاً دارای "ارتفاع زیاد" بوده در "دوطبقه" یا "تزیینات خاصی" که هر یک با دیگری متفاوت است ساخته می‌شود. فی‌المثل در "کتابخانه منطقه هارتبرگ" بن (Hardtberg)، در طبقه زیرین آن "آکواریم مصنوعی" ساخته شده است. آکواریمی که "ماهیهایش" با "تنی" در میان فضای فاقد آب "که دیوارهای آن به رنگ آسمانی آب" نقاشی شده، معلق‌اند.

۲- کودکان و نوجوانان سنین ۸ تا ۱۴ ساله بیشترین علاقه را در خواندن کتابهای "کومیک" نشان می‌دهند. این نوع کتابها در آلمان در سطح وسیعی چاپ می‌شوند. بهای آنها معمولاً بسیار گران است. پدر و مادران طبقه متوسط جامعه اغلب امکان خریداری همه انواع این کتابها را که در حجم وسیعی منتشر می‌شوند، ندارند.

علاوه بر این سالانه یکی از این کتابها (غالباً توسط "شرکت والت دیسنی") بصورت کتاب سال (بی‌آنکه جشن و مراسمی برای آن در نظر گرفته شده باشد) در سطح وسیعتری منتشر می‌شود. همزمان "فیلم" آن در سینماهای کشور بر روی اکران می‌رود. امسال کتاب "پادشاه شیران" (Lowen Derkonig) چنین موقعیتی را داراست.

۳- در "کتابخانه شهر" این امکان برای "عضو" وجود دارد که با پرداخت "بک مارک"، هر کتاب، نوار ویدئویی یا ... مورد نیاز خود را سفارش دهد. مأمور کتابخانه از روی کامپیوتر از پیش می‌داند که چنین محصولی اساساً در دیگر "کتابخانه‌های شهر" موجودند یا نه. در صورت "وجود"، "سفارش" پذیرفته، پس از یک هفته تنفی به متقاضی خبر داده می‌شود تا جهت دریافت کالای "سفارش داده شده" به "کتابخانه" مراجعه کند. بنابراین اگر کتاب یا محصول فرهنگی دیگر جزء محصولات فرهنگی بشمار آید که استقراض یا عاریه آنها مستلزم پرداخت "بک مارک" است، این یک مارک با یک مارک "حق سفارش محصول فرهنگی" جمع شده، از متقاضی بابت مجموعه آن حداکثر دو مارک دریافت می‌شود.

واضح است که "دریافت چنین مبلغی" تنها برای "تشویق خوانندگان در مراجعه به کتابخانه" و به "ععالت واداشتن دیگر مراکز" آن است و در مجموع نمی‌تواند درصد قابل توجهی از بودجه کتابخانه شهر را تأمین نماید.

۴- مبنای این نوشتار، "مشاهدات" نگرنده و "اطلاعاتی" است که "کارمندان" کتابخانه شهر بن در حین گفتگو ارائه کرده‌اند.